Justyna Bartnik

Rezultaty operacji policyjno-wojskowych Unii Europejskiej – analiza na podstawie wyników badań empirycznych

Obronność - Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Obrony Narodowej nr 4(8), 32-43

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MUZEUM HISTORII POLSKI

Autor
mgr Justyna Bartnik
j.bartnik@aon.edu.pl

REZULTATY OPERACJI POLICYJNO-WOJSKOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ – ANALIZA NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ EMPIRYCZNYCH

Utrzymanie bezpieczeństwa lokalnego, a także globalnego to obecnie dla współczesnego świata i funkcjonujących organizacji jedno z największych wyzwań. Dla podkreślenia istoty zagadnień odnoszących się do kwestii bezpieczeństwa oraz prowadzenia działań międzynarodowych należy zwrócić uwagę na proces powstawania organizacji lokalnych, regionalnych a nawet światowych, które w ramach swej wielozadaniowości dążą m.in. do tworzenia systemów bezpieczeństwa, a co jest z tym związane do rozwiązywania sporów, konfliktów stwarzających zagrożenie dla innych uczestników stosunków międzynarodowych. Wszelkie działania realizowane są poprzez prowadzenie różnego rodzaju operacji pokojowych (adekwatnie to wymaganej sytuacji). Pod pojęciem operacji pokojowych rozumiane są (…) *działania z ograniczonym użyciem sił zbrojnych podejmowane przez społeczność międzynarodową z zamiarem utrzymania lub przywrócenia pokoju w rejonie konfliktu*[1].

Unia Europejska, kreując się na globalnego gracza w obszarze budowania i utrzymywania bezpieczeństwa międzynarodowego, od 2003 r. rozpoczęła prowadzenie operacji pokojowych. Zakres prowadzonych działań został uprawomocniony w ustępie 1 artykułu 43 Traktatu o UE i zaliczał do nich: misje humanitarne i ratunkowe, misje utrzymania pokoju oraz misje zbrojne zarządzania kryzysami (w tym przywracania pokoju), misje wojskowego doradztwa i wsparcia[2].

Występuje jednak wiele wątpliwości zarówno co do zasadności istnienia Wspólnoty, jak i przeznaczenia oraz funkcjonowania Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony. Jak konstatuje S. Parzymies, Unia Europejska *poszukuje swego miejsca i roli na scenie międzynarodowej. Dotyczy to zarówno zapobiegania wszelkiego rodzaju zagrożeniom, jak i formy stosunków z uznanymi potęgami (…)*[3]. Dlatego też zasadne jest rozważenie

[1] A. Czupryński, *Współczesna sztuka operacyjna*, AON, Warszawa 2009, s. 255.

[2] Zob., *Traktat o Unii Europejskiej.* Dz. U. UE 2012, C 326, art. 43, ust. 1, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:326:FULL:PL:PDF [dostęp: 10.02. 2013].

[3] Por., S. Parzymies, *Dyplomacja czy siła?*, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2009, s. 15.

problemu czy, a jeżeli tak to, w jakim zakresie Unia Europejska powinna angażować siły państw członkowskich w operacje policyjno-wojskowe lub czy być może powinna skupić się tylko na działaniach cywilnych, eksperckich, humanitarnych, albo w ogóle powinna zaprzestać działań o takim charakterze? Stąd pojawia się potrzeba prowadzenia badań i zgłębiania tak istotnego tematu, kluczowego dla funkcjonowania Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa UE w kontekście prowadzenia przyszłych operacji. Badania dotyczące problematyki działań mających na celu utrzymanie bezpieczeństwa zawsze będą aktualne i zasadne ze względu na fakt, że środowisko międzynarodowe jest niezwykle zmienne i dynamiczne.

Pierwszym sprawdzianem skuteczności europejskich sił bojowych i zarazem możliwości praktycznego ich wykorzystanie była, uruchomiona na początku 2003 r. w ramach EPBiO, policyjna misja UE w Bośni i Hercegowinie (ang. *The European Union Police Mission* – EUPM). Działania prowadziło 500 oficerów policji z 33 państw, w tym wszystkich będących członkami UE. Główne zadania to: wspieranie władz BiH w restrukturyzacji sił policyjnych, ochrona porządku publicznego i bezpieczeństwa wewnętrznego, prowadzenie szkoleń oraz monitoringu w zakresie wspierania zdolności operacyjnej lokalnej policji. Początkowo misja miała trwać do 2005 r., lecz ze względu na wniosek rządu BiH oraz decyzji Rady UE była przedłużana i nadal trwa.

Zaangażowanie UE w byłej Jugosłowiańskiej Republice Macedonii (ang. *EU Military Operation in former Yogoslav Republic of Macedonia* – CONCORDIA) było z kolei pierwszą operacją wojskową. Siły unijne rozpoczęły mandat z końcem marca 2003 r., przejmując go od żołnierzy NATO. Priorytetem prowadzonych działań było wsparcie w przywracaniu prawa oraz zagwarantowanie stabilności procesu budowania przyszłej demokracji.

Obecnie państwa członkowskie Unii Europejskiej zaangażowane są w prowadzenie trzech operacji wojskowych i jedenastu operacji o charakterze cywilnym.

W celu zdiagnozowania i zidentyfikowania operacji policyjno-wojskowych Unii Europejskiej w procesie kształtowania bezpieczeństwa międzynarodowego, a także uzyskania odpowiedzi dotyczącej zasadności ich podejmowania zostały przeprowadzone badania empiryczne.

W przeprowadzonych badaniach udział wzięło 150 mężczyzn, z czego 102 osoby uczestniczyły w poszczególnych przedsięwzięciach realizowanych przez UE, a pozostałe 48 osób nie uczestniczyło, ale posiadało wiedzę z obszaru działań polityki bezpieczeństwa UE bądź bazowało na relacjach uzyskanych od uczestników misji czy operacji prowadzonych w ramach UE. Warto podkreślić, iż w badaniach uczestniczyli studenci studiów podyplomowych, doktoranckich oraz osoby posiadające wykształcenie magisterskie, w przedziale wiekowym od 31 do 55 lat.

Wśród respondentów, którzy wzięli udział w działaniach międzynarodowych, największa część – 28 osób (odpowiednio 18,7%) uczestniczyła w operacji ISAF w Afganistanie, następnie 11 osób (7,3%) w misji stabilizacyjnej EULEX Kosowo, 10 respondentów (6,7%) uczestniczyło w misji militarnej w Republice Konga – EUPOL RD Congo, 8 osób (5,3%) w operacji EUFOR Tchad. Najmniejsza liczba badanych wzięła udział w misji policyjnej w Bośni i Hercegowinie oraz w misji policyjnej EUPOL Kinszasa w Republice Konga, odpowiednio 7 osób (4,7%) i 2 osoby (1,3%), (zob. tabela 1.).

Wśród badanych znalazły się także osoby, które wzięły udział w innych niż omawiane operacjach. Stanowiły one 24% ogółu badanych. W ramach tzw. kategorii INNE przeważającą liczbę stanowili żołnierze WP, którzy uczestniczyli w operacji EUFOR w Bośni i Hercegowinie, KFOR w Kosowie, Concordia w Macedonii oraz operacji w Iraku. Jeśli chodzi o operację ISAF w Afganistanie, która jest operacją prowadzoną przez NATO, w kontekście badań odnoszono się w głównej mierze do policyjnego wsparcia udzielanego przez UE w ramach misji EUPOL Afghanistan.

Respondenci udzielili odpowiedzi na pytania dotyczące zakresu prowadzonych działań, podejmowanych przedsięwzięć, a także prognoz dla przyszłych operacji Unii Europejskiej, zasadności ich podejmowania i prowadzenia.

Według przeważającej większości ankietowanych (117 pozytywnie udzielonych odpowiedzi) Unia Europejska powinna podejmować działania mające na celu stabilizację sytuacji w obszarach konfliktowych. Wynika z tego, że zarówno żołnierze i funkcjonariusze policji, posiadający doświadczenie z odbytych operacji, jak i osoby cywilne bazujące jedynie na wiedzy teoretycznej dostrzegają sens i zasadność międzynarodowych operacji prowadzonych przez UE w ramach polityki bezpieczeństwa.

Do przedsięwzięć podejmowanych przez jednostki państw członkowskich UE należało przede wszystkim szkolenie lokalnych służb bezpieczeństwa. Wskazało na to aż 54,7% respondentów (82 osoby). Drugim działaniem, co do częstotliwości podejmowania, według udzielonych odpowiedzi, było pilnowanie porządku publicznego (49,3% badanych). Wysoki odsetek prowadzonych przedsięwzięć dotyczył również udzielania pomocy humanitarnej mieszkańcom obszarów konfliktowych (34,7% odpowiedzi). Do przedsięwzięć spoza sugerowanych 11% respondentów zaliczyło działania, takie jak: zabezpieczenia wojsk własnych i koalicyjnych, realizowanie projektów dotyczących lokalnej infrastruktury, wsparcie instytucji sądowych oraz lokalnych służb bezpieczeństwa, w tym głównie straży granicznej, działania operacyjne mające na celu rozdzielenie stron konfliktu zbrojnego, a także czuwanie nad przestrzeganiem przyjętych ustaleń pokojowych.

Należy zwrócić uwagę, iż na omawiane zagadnienie w 80% odpowiedzi udzielili uczestnicy poszczególnych operacji, czyli osoby, które były bezpo-

średnimi wykonawcami realizowanych zadań. Osoby, które nie brały udziału w misjach, a odpowiedziały na pytanie o rodzaj prowadzonych działań, bazowały przede wszystkim na zdobytej wiedzy, udostępnianych informacjach oraz relacjach innych osób.

Analizując wyniki dotyczące oceny wpływu przeprowadzonych działań na poprawę sytuacji, bądź jej brak, w obszarze spornym wskazano, iż następowała powolna poprawa sytuacji, wymagająca jednak ciągłej kontroli bezpieczeństwa (55 odpowiedzi ankietowanych). Zatem możemy stwierdzić, że zarówno operacje wojskowe, jak i misje policyjne wpływają pozytywnie na stabilizację sytuacji w rejonie stacjonowania, tym samym kształtując wzrost stanu bezpieczeństwa. Co prawda żaden z badanych nie zadeklarował, że przeprowadzone działania w zupełności wystarczyły i okazały się sukcesem, ale z drugiej strony znikoma ilość respondentów (jedyne 2%) wskazująca, iż nie można stwierdzić jakiejkolwiek poprawy sytuacji, potwierdza zasadność argumentu mówiącego o stopniowej poprawie sytuacji w rejonie odbudowy kraju po konflikcie. Ponadto potwierdzeniem przytoczonego stwierdzenia jest fakt, iż do grona respondentów, którzy nie wyrazili żadnej opinii na temat omawianego zagadnienia, należały osoby cywilne nieuczestniczące w jakichkolwiek działaniach międzynarodowych (zob. tab. 1. pyt. 4.).

Biorąc pod uwagę dotychczasowe wyniki przedstawiające stosunek ankietowanych do operacji policyjno – wojskowych UE, nie wydaję się zaskakujące, iż na pytanie o zakres i formę zaangażowania UE w kształtowanie bezpieczeństwa międzynarodowego aż 77 osób (co stanowi 51,3% ogół respondentów) odpowiedziało, że powinny to być działania wspierające przedsięwzięcia prowadzone głównie przez organizacje regionalne. Istotną kwestią jest także zaangażowanie się UE bez względu na opinię międzynarodową. Opowiedziało się za nią 26 respondentów, z czego 19 to osoby, które uczestniczyły w działaniach stabilizacyjnych. Tym samym możemy postawić tezę, że osoby, które nie brały udziału w działaniach zapobiegających konfliktom, w przedstawionych odpowiedziach bazują głównie na powszechnie przyjętej opinii, mniej lub bardziej przeciwnej wszelkim interwencjom. Z kolei respondenci należący do grupy mundurowych, którzy uczestniczyli osobiście w międzynarodowych operacjach, a ponadto opierają się na zdobytym doświadczeniu, dostrzegają potrzebę angażowania się w procesy przywracające ład i bezpieczeństwo. Można zadać pytanie, czy odpowiedzi udzielone przez respondentów mundurowych są obiektywne, czy może jednak zachowawcze, nie pozwalające na podważanie sensu i zasadności wykonywanej przez nich pracy?

Unia Europejska to organizacja, w ramach której państwa członkowskie rozpoczęły współpracę w sferze gospodarczej i politycznej. Czy jednak w sytuacji rozszerzania swojego zakresu działań na obszar polityki obronności i bezpieczeństwa powinna posiadać własne siły zbrojne? Wbrew

oczekiwaniom, według 84 respondentów, co stanowi ponad 56%, UE nie powinna podejmować się samodzielnego prowadzenia operacji stabilizacyjnych i dysponować własnymi siłami i środkami militarnymi. Należy również zwrócić uwagę na fakt, iż wśród ankietowanych, którzy udzielili negatywnej odpowiedzi aż 48 to osoby mundurowe, a pozostałe 36 osób to osoby cywilne. Skąd ta przewaga i brak aprobaty, jeśli chodzi o poruszoną kwestię? Wynikać to może przede wszystkim z faktu, iż UE traktowana jest jako organizacja pomocnicza, powstała jako instytucja o charakterze gospodarczo-politycznym, a nie militarnym. Stąd też w chwili obecnej nie istnieje potrzeba, aby UE czyniła wymiar wojskowy swoim priorytetem. Biorąc pod uwagę dotychczasowe wyniki, można wnioskować, iż UE powinna angażować się w działania kształtujące bezpieczeństwo międzynarodowe, ale jako instytucja wspierająca przedsięwzięcia innych organizacji, a nie jako samodzielny, niezależny podmiot, posiadający własne struktury militarne. Jednym z argumentów przemawiających za tym jest niepotrzebne dublowanie zadań innych organizacji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo międzynarodowe, w tym rozumieniu militarne, a także wchodzenie w ich kompetencje. W tym momencie korzystniejszym rozwiązaniem byłaby pomoc komplementarna oferowana już przez inne organizacje, w tym przez NATO.

Według zdecydowanej większości ankietowanych mówiących o aktywnym wsparciu udzielanym przez UE, ale jedynie w ramach pomocy innym organizacjom, do czołowych zadań należałoby wsparcie eksperckie oraz szkoleniowe dla lokalnych służb bezpieczeństwa i administracji, a także wsparcie humanitarne dla obywateli znajdujących się w obszarze konfliktu lub w obliczu innego zagrożenia (zob. tab. 1, pyt. 7.).

Skuteczność przeprowadzonych dotychczas działań ma być wyznacznikiem podejmowania operacji w przyszłości. Istotnym czynnikiem mającym wpływ na efektywność prowadzonych i realizowanych zadań, do tej pory, był stosunek lokalnej ludności omawianych obszarów zarówno do samego faktu stacjonowania kontyngentów, jak i do funkcjonariuszy policji, żołnierzy, czy innych uczestników zaangażowanych w działania stabilizacyjne. Osoby, które miały bezpośredni kontakt z mieszkańcami (45 badanych), wskazały, że ich stosunek jest nieufny, niejednokrotnie utrudniający, ale ostatecznie nie przeszkadzający w realizacji zamierzonych działań. Dość niski odsetek udzielonych odpowiedzi świadczy o tym, że żołnierze czy funkcjonariusze nie chcą udzielać tego typu informacji.

Do kolejnych istotnych przeszkód zaliczono niespodziewane ataki na konwoje sił koalicyjnych, związaną z tym działalność grup przestępczych, a także brak zaufania ze strony mieszkańców do stacjonujących jednostek skutkujący odrzucaniem oferowanej pomocy.

Na liście najrzadziej występujących utrudnień znalazły się: negatywne nastawienie mieszkańców do stacjonujących jednostek, szabrownictwo,

kradzieże, a także niesprawiedliwy podział przekazanych lokalnym władzom środków pomocowych.

Unia Europejska, chcąc odgrywać rolę światowego gracza w każdej dziedzinie stosunków międzynarodowych, rozpoczęła aktywne działania w procesie kształtowania bezpieczeństwa międzynarodowego poprzez zaangażowanie w misjach pokojowych i operacjach zarządzania kryzysowego. Jednak sporym niedociągnięciem ze strony UE w tym aspekcie jest brak zdolności przewidywania i zapobiegania zaistniałym problemom i zagrożeniom oraz zwlekanie z podjęciem decyzji, a co się z tym wiąże przyjmowanie początkowo biernej postawy. Można stwierdzić, że koncepcje kompleksowego podejścia oraz te dotyczące współpracy cywilno-wojskowej w praktyce nie funkcjonują tak sprawnie jak zakłada się to w teorii, niejednokrotnie wykluczają się i prowadzą do obniżenia zdolności operacyjnych UE. Koordynacja działań cywilno-wojskowych jest wręcz niezbędna, aby osiągnąć oczekiwany stopień skuteczności polityki zagranicznej prowadzonej przez UE. Należy jednak pamiętać, że współdziałanie to nie może się odbywać kosztem wojskowego aspektu WPBiO[4].

Kontrowersyjnym aspektem owych operacji i misji jest sposób ich dowodzenia i kontroli w ramach WPBiO. Sporym mankamentem jest brak jednego modelu dowodzenia. Nie mniej jednak kontrowersje wywołuje zarówno fakt sprawowania dowództwa przez jeden kraj i podporządkowania się pozostałych uczestników operacji, jak i wydzielenie jedynie części sił pod dowództwo i kontrolę ograniczonego przywództwa jednego z państw. Obecnie funkcjonuje model pośredni między zintegrowanym a równoległym. Z punktu widzenia realizacji zadań operacji oraz osiągnięcia jej celów kluczowe znaczenie w tym kontekście ma świadomość oddawania i udostępniania przez poszczególne państwa swoich narodowych sił pod określone dowództwo bez odbierania tego jako elementu ograniczania ich suwerenności[5]. Niestety należy zauważyć, iż dowództwa powoływane doraźnie, *ad hoc*, odzwierciedlają skomplikowanie struktur oraz niejasność WPBiO.

Na podstawie analiz i doświadczeń z misji i operacji przeprowadzonych przez UE, a przede wszystkim operacji wojskowej w Czadzie i Republice Środkowoafrykańskiej oraz misji policyjnych w Kosowie, wnioskuje się, że

---

[4] L. Simon, *Zarządzanie kryzysowe nie jest receptą na dalsze cięcia: planowanie wojskowe i wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony po Lizbonie,* [w:] M. Terlikowski (red.), *System planowania i dowodzenia misjami Unii Europejskiej. Struktura, problemy, możliwości reform*, PISM, Warszawa, czerwiec 2011, s. 17.

[5] Dowodzenie zintegrowane polega na jednolitym międzynarodowym dowodzeniu nad siłami poszczególnych narodów. Z kolei dowodzenie równoległe polega na współistnieniu narodowych łańcuchów dowodzenia oraz zachowaniu państwowej kontroli na swoimi siłami zbrojnymi. Zob. A. Mattelaer, *Wymagania dotyczące dowodzenia i kontroli w operacjach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony,* [w:] M. Terlikowski (red.), *System planowania...*, wyd. cyt., s. 19.

system planowania i dowodzenia Unii wymaga udoskonaleni, a co się z tym wiąże przebudowy instytucjonalnej WPBiO w celu zwiększenia efektywności działań i powodzenia przyszłych, ambitniejszych operacji zarówno cywilnych, jak i wojskowych UE. Istotnym problemem, który wymaga jak najszybszego rozwiązania jest brak spójności oraz współpracy i dostatecznej komunikacji między centralnymi instytucjami WPBiO a bezpośrednimi dowództwami operacji i misji. Dowództwa narodowe otrzymują gotowe koncepcje planów przeprowadzenia operacji i misji, a nie uczestniczą w procesie ich tworzenia, co po pierwsze niekorzystnie wpływa na tempo procesu planowania operacyjnego, a po drugie – utrudnia wykonywanie zadań w terenie poprzez nieadekwatne ich sformułowanie. Ponadto brak zdolności wykonawczych Sztabu Wojskowego UE obniża efektywność działań prowadzonych przez siły unijne. Rolę dowództwa odgrywa NATO, co stawia UE w pozycji podwładnej, podrzędnej[6].

Reasumując, możemy zauważyć, iż na uzyskane odpowiedzi na poszczególne pytania istotny wpływ miał fakt, czy dane osoby należały do grupy respondentów mundurowych, którzy brali udział w operacjach/misjach międzynarodowych, czy też do grupy osób cywilnych, które nie uczestniczyły w jakichkolwiek działaniach, ale posiadają wiedzę w danym obszarze. Różnice występujące w udzielonych odpowiedziach dotyczą przede wszystkim zaangażowania UE i rodzaju wsparcia przez nią różnych działań mających na celu stabilizację sytuacji w obszarach konfliktowych. Większość ankietowanych opowiedziała się za aktywnym zaangażowaniem UE, ale wśród głosów przeciwnych przeważały odpowiedzi respondentów cywilnych. Co do formy uczestnictwa najwięcej odpowiedzi w obu grupach przypadło na wsparcie ze strony UE działań prowadzonych przez organizacje regionalne. Jeśli chodzi o rodzaj unijnych przedsięwzięć, zdecydowanie wskazano na prowadzenie szkoleń, konsultacji eksperckich, a także na wsparcie humanitarne. Wyniki te mają istotne znaczenie, gdyż potwierdzają wiarygodność odpowiedzi dotyczących posiadania przez UE w przyszłości własnych sił zbrojnych oraz możliwości samodzielnego prowadzenia operacji stabilizacyjnych. Zarówno grupa respondentów mundurowych, jak i cywilnych przecząco opowiedziała na wskazaną kwestię.

Z analizy powyższych wyników nasuwa się wniosek, że **Unia Europejska powinna angażować się w działania stabilizujące w obszarach konfliktowych oraz posiadać wpływ na kształtowanie bezpieczeństwa międzynarodowego**. **W kontekście operacji policyjno –wojskowych UE powinna uczestniczyć jako instytucja wspierająca przedsięwzięcia organizacji regionalnych poprzez prowadzenie szkoleń dla lokalnych służb bezpieczeństwa, udzielanie wsparcia eksperckiego głównie**

[6] M. Terlikowski, *Dowództwo operacyjne Unii Europejskiej – trzeźwa analiza,* [w:] M. Terlikowski (red.), *System planowania…,* wyd. cyt., s. 27.

w dziedzinie utrzymywania bezpieczeństwa wewnętrznego. Bardzo ważnym aspektem jest również pomoc humanitarna, która kojarzy się raczej z misjami cywilnymi, humanitarnymi niż wojskowymi czy policyjnymi. Jednak jak widać ta forma pomocy ma istotne znaczenie bez względu na rodzaj prowadzonych działań, gdyż zapewnia podstawowe warunki bytowe dla lokalnej ludności.

Dysponowanie w przyszłości przez UE własnymi siłami zbrojnymi oraz możliwością samodzielnego prowadzenia operacji stabilizacyjnych zdecydowanie nie zyskuje powszechnej, publicznej aprobaty. Nasuwa się tym samym pytanie, czy dążenia państw członkowskich Wspólnoty do zwiększenia aktywności poprzez prowadzenie aktywnej polityki przeciwdziałania zagrożeniom i sytuacjom kryzysowym oraz możliwość szybkiego i zdecydowanego działania w ramach operacji reagowania kryzysowego wymaga posiadania własnych jednostek wojskowych? Co więcej, czy UE powinna być w stanie rozwinąć zdolności do prowadzenia kilku operacji równolegle? Wyniki przeprowadzonych badań zaprzeczają temu. **Unia Europejska powinna aktywnie wspierać międzynarodowe dążenia do zapobiegania konfliktom i utrzymywania bezpieczeństwa, lecz za pomocą misji eksperckich, humanitarnych a nie militarnych, dublujących tym samym zakres zadań innych organizacji.** Kontrargumentów dla zwolenników posiadania przez UE własnych sił zbrojnych może być wiele, np. odnoszących się do wsparcia humanitarnego, które udzielane jest przez wiele innych instytucji z całego świata. Jednak należy zwrócić uwagę, że pomoc ta łączy się w głównej mierze ze wsparciem finansowym, przy którym nie trzeba tworzyć dodatkowych struktur, instytucji, jednostek oraz strategii działania. Taka forma pomocy nie wymaga doświadczenia, a jej koszty są znacznie mniejsze od tych poświęconych na przygotowanie i przeprowadzenie którejkolwiek z operacji/misji. Ponadto niepodważalnym argumentem w tej kwestii jest przeważająca liczba negatywnych odpowiedzi udzielonych przez respondentów z grupy uczestniczących w działaniach UE bądź innych, którzy posiadają bezpośrednie doświadczenie w tej dziedzinie i wiedzą, jakiego wsparcia się oczekuje i jakie przyniesie wymierne korzyści.

Dlatego też opierając się na uzyskanych wynikach, należy stwierdzić, że **Unia Europejska powinna angażować się w działania międzynarodowe, stabilizacyjne, ale jako organizacja wspierająca inne instytucje a nie jako samodzielny podmiot, posiadający własne struktury wojskowe**.

Tabela 1. Wyniki zbiorcze badań empirycznych przeprowadzonych wśród osób, które wzięły udział w działaniach międzynarodowych oraz nie brały udziału

1.	**Proszę zaznaczyć operację, w której Pan/Pani brał/brała udział**		
	Odpowiedź	***%***	***Liczba odp.***
1)	Misja policyjna w Bośni i Hercegowinie (EUPM)	4,7%	7
2)	Misja stabilizacyjna EULEX Kosowo	7,3%	11
3)	Operacja EUFOR Tchad	5,3%	8
4)	Misja policyjna w Republice Konga – EUPOL Kinszasa	1,3%	2
5)	Misja militarna w Republice Konga – EUPOL RD Congo	6,7%	10
6)	Operacja ISAF w Afganistanie	18,7%	28
7)	Inne – jakie?	24,0%	36
8)	Nie uczestniczyłem/uczestniczyłam	32,0%	48
2.	**Czy uważa Pan/Pani, że organizacja, jaką jest Unia Europejska powinna podejmować się działań mających na celu stabilizację sytuacji w obszarach konfliktowych?**		
	Odpowiedź	***%***	***Liczba odp.***
1)	Tak	78,0%	117
2)	Nie	20,7%	31
3)	Nie mam zdania	1,3%	2
3.	**Jakie działania przeważały w działaniach prowadzonych podczas stacjonowania w wybranym obszarze?**		
	Odpowiedź	***%***	***Liczba odp.***
1)	Pilnowanie porządku publicznego	49,3%	74
2)	Działania związane z rozbrajaniem tubylców/partyzantów/terenu	26,0%	39
3)	Pomoc w odbudowie infrastruktury	26,7%	40
4)	Pomoc humanitarna dla mieszkańców	34,7%	52
5)	Szkolenia lokalnych służb bezpieczeństwa	54,7%	82
6)	Inne	11,3%	17
4.	**Jak ocenia Pan/Pani wpływ przeprowadzonych działań na poprawę sytuacji w obszarze konfliktowym?**		
	Odpowiedź	***%***	***Liczba odp.***
1)	Brak jakiejkolwiek poprawy	2,0%	3
2)	Znikoma poprawa, należy ciągle wskazywać kierunki rozwoju, prowadzić kontrolę oraz dbać o bezpieczeństwo	22,7%	34
3)	Powolna poprawa sytuacji, wymagana ciągła kontrola bezpieczeństwa	36,7%	55

4)	Dostateczna poprawa, możliwość stopniowego przekazywania kompetencji lokalnym organom bezpieczeństwa	17,3%	26
5)	Widoczna poprawa, możliwość stopniowego wycofywania się z kontrolowanego obszaru	3,3%	5
6)	100% sukcesu przeprowadzonych działań	0,0%	0
7)	Nie mam zdania	18,0%	27
5.	**W jakim zakresie Unia Europejska powinna angażować się w działania policyjno-militarne wspierające kształtowanie bezpieczeństwa?**		
	Odpowiedź	***%***	***Liczba odp.***
1)	Powinna angażować się bez względu na opinię międzynarodową, ponieważ państwa te nie byłyby w stanie zaprzestać dalszej eskalacji konfliktów	17,3%	26
2)	Powinna uczestniczyć jako organ wspierający działania prowadzone głównie przez organizacje regionalne	51,3%	77
3)	Powinna podejmować się jedynie działań humanitarnych a nie o charakterze zbrojnym	20,0%	30
4)	Nie powinna angażować się w jakiekolwiek misje/operacje stabilizacyjne	10,0%	15
5)	Nie mam zdania	1,3%	2
6.	**Czy według Pana/Pani UE powinna w przyszłości posiadać własne siły zbrojne i podejmować się SAMODZIELNEGO prowadzenia operacji?**		
	Odpowiedź	***%***	***Liczba odp.***
1)	Tak	41,3%	62
2)	Nie	56,0%	84
3)	Nie mam zdania	2,7%	4
7.	**Jaki rodzaj wsparcia powinna udzielać Unia Europejska innym organizacjom w kształtowaniu bezpieczeństwa międzynarodowego?**		
	Odpowiedź	***%***	***Liczba odp.***
1)	Zaangażowanie komponentu wojskowego	24,0%	36
2)	Wsparcie eksperckie, szkoleniowe	60,7%	91
3)	Wsparcie finansowe	18,7%	28
4)	Wsparcie humanitarne	34,0%	51
5)	Wsparcie logistyczne	3,3%	5
6)	Wsparcie w odbudowie gospodarki państwa	24,7%	37
7)	Wsparcie w tworzeniu struktur administracyjnych	25,3%	38
8)	Nie powinna udzielać wsparcia	0,7%	1
9)	Nie mam zdania	0,7%	1
8.	**Jaki jest stosunek lokalnych mieszkańców do uczestników**		

	wchodzących w skład sił UE i czy utrudnia on wykonywanie obowiązków podczas prowadzonych operacji?		
	Odpowiedź	***%***	***Liczba odp.***
1)	Obojętny, nie ma wpływu na zakres prowadzonych działań	12,7%	19
2)	Pozytywny, nie utrudnia a niejednokrotnie pomaga w realizacji zadań	25,3%	38
3)	Nieufny, który utrudnia, ale nie przeszkadza w realizacji zamierzonych działań	30,0%	45
4)	Zdecydowanie negatywny, w znacznym stopniu utrudnia i niejednokrotnie dezorganizuje działania	1,3%	2
5)	Nie mam zdania	30,7%	46
9.	**Jeśli w pytaniu nr 8 zaznaczono trzecią lub czwartą odpowiedź proszę wskazać po minimum 2 działania ze strony lokalnej ludności, które utrudniały wykonywanie zadań.**		
	Odpowiedzi	***%***	***Liczba odp.***
1)	Odpowiedź nie wymagana	56,0%	98
2)	Powszechna korupcja, ukierunkowanie mieszkańców na pozyskiwanie korzyści materialnych	8,4%	13
3)	Ataki na konwoje sił koalicyjnych	5,7%	10
4)	Brak zaufania ze strony mieszkańców	5,1%	9
5)	Działalność grup przestępczych	5,1%	9
6)	Korupcja wśród urzędników	3,4%	6
7)	Roszczeniowa postawa mieszkańców	3,4%	6
8)	Niechęć do wojsk	3,4%	6
9)	Brak zaufania do wojsk	2,9%	5
10)	Różnice kulturowe, przekładające się na odmienne postrzeganie realizowanych zadań	2,9%	5
11)	Negatywne nastawienie mieszkańców	2,3%	4
12)	Brak utrudnień	1,7%	3
13)	Odmowa przyjmowania pomocy humanitarnej	1,7%	3
14)	Szabrownictwo	1,7%	3
15)	Niesprawiedliwy podział środków pomocowych przez lokalne władze	0,6%	1
16)	Brak koncepcji na zagospodarowanie środków finansowych	0,6%	1

Bibliografia

1. Czupryński A., *Współczesna sztuka operacyjna*, AON, Warszawa 2009.

2. Parzymies S., *Dyplomacja czy siła?*, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2009.

3. Terlikowski M. (red.), *System planowania i dowodzenia misjami Unii Europejskiej. Struktura, problemy, możliwości reform*, PISM, Warszawa, czerwiec 2011.

4. *Traktat o Unii Europejskiej.* Dz. U. UE 2012, C 326, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJC:2012:326:FULL:PL:PDF.

THE RESULTS OF EUROPEAN UNION'S POLICE MISSIONS AND MILITARY OPERATIONS – ANALYSIS BASING ON EMPIRICAL RESEARCH OUTCOMES

Abstract: The article features the issues of the European Union's activities performed for international security in the context of conducted police missions and military operations. Problems concerning the EU's functioning in the theatre of carried out international activities are briefly presented. The main part of the article contains the analysis and interpretation of empirical research outcomes, that have been conducted among soldiers and policemen who participated in EU or other organizations-led operations as well as among civilians who possess wide knowledge in the area under discussion. The final part of the article presents results of the EU-led operations from the point of view of their participants and also questions and speculations referring to the future of activities undertaken by the European Union's Member States.